

Quickscan Flora- en faunawet Frensdorferweg 23 te Lattrop-Breklenkamp

Drs. John Mulder

Ecologisch
Adviesbureau
Mulder

Colofon

Mulder,J.(2011): Quickscan Flora- en faunawet Frensdorferweg 23 te Lattrop-Breklenkamp.
Ecologisch Adviesbureau Mulder, Apeldoorn.

In opdracht van: Dhr. R..Tijsscholte.

Datum rapport: 14 december 2011.

Ecologisch Adviesbureau Mulder
Trekweg 70
7322HS Apeldoorn
telefoon: 055-3010085 / 06-30470511
e-mail: contact@ecologischadviesbureau.nl
internet: www.ecologischadviesbureau.nl

1 Inleiding

Op het erf van de familie Tijsscholte aan de Frensdorferweg 23 te Lattrop-Breklenkamp staat een aantal grote koeienstallen. Men is voornemens de stallen te slopen. Het betreffende erf is gelegen in de kilometerhokken met Amersfoortcoördinaten 262-263/493.

Problemen met de natuurwetgeving dienen te worden voorkomen bij de uitvoering van de plannen. In verband met de voorgenomen ingreep is daarom besloten tot het laten verrichten van een quickscan Flora- en faunawet. Door de quickscan moet duidelijk worden welke effecten de plannen op de aanwezige natuurwaarden hebben.

Erf met stallen (lange grijze daken).

2 Wetgeving

2.1 Flora- en faunawet

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 is gepubliceerd in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 501 op 19 oktober 2004 en is op 23 februari 2005 van kracht geworden. Dit houdt in dat de Flora- en faunawet meer mogelijkheden biedt voor het verkrijgen van vrijstellingen, mits aan voorwaarden wordt voldaan. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld.

De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

Categorie 1:

Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van een bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als hier niet aan voldaan is, moet er een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in instandhouding van de soort' (de zgn. lichte toets).

Categorie 2:

Hieronder vallen de zgn. tabel 2-soorten: middelhoog beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar waarvoor eerst een gedragscode moet worden opgesteld. Deze gedragscode wordt door de sector of de ondernemer opgesteld, en door de minister van LNV getoetst. Totdat deze gedragscode is goedgekeurd zal voor soorten uit deze categorie ontheffing aangevraagd moeten worden.

Categorie 3:

Hieronder vallen de zgn. tabel 3-soorten. Dit zijn strikt beschermde soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de

Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Vleermuizen vallen geheel in deze categorie. Van deze soortgroep zijn met name de vaste rust- en verblijfplaatsen en de vliegroutes beschermd. Een ontheffingsaanvraag voor de onder deze categorie vallende soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in instandhouding van de soort. Aan alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zgn. uitgebreide toets.

Zorgplicht

Voor soorten waarvoor een vrijstelling bestaat, blijft onverkort de *zorgplicht* (Artikel 2) van kracht, d.w.z. handelingen waarbij vermoed kan worden dat er nadelige gevolgen voor planten of dieren mee kunnen worden veroorzaakt, dienen zoveel mogelijk te worden gelaten of te worden beperkt.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet formuleert de algemene zorgplicht aldus:

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
- De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden geveerd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveerd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Alle vogels zijn beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats vinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn, tenzij vaste verblijfplaatsen in het geding zijn die jaarrond van belang zijn. Deze soorten zijn genoemd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten', zoals bevoegd gezag per brief van 25 augustus 2009 heeft laten weten als zijnde nieuw beleid. Speciale aandacht dient ook uit te gaan naar vogels, die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. (zgn. categorie 5-soorten uit de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten). Deze zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld als in de directe omgeving geen alternatieven voorhanden zijn. Dat vergt een omgevingscheck.

Effectenbeoordeling

Wanneer er beschermde soorten in een gebied zijn aangetroffen, zal men moeten onderzoeken wat voor effecten de voorgenomen handelingen/acties hebben op de aanwezige soorten en biotopen (effectenstudie). Als uit de effectenstudie blijkt dat er handelingen gaan plaatsvinden die nadelige gevolgen hebben op de aanwezige beschermde soorten, is een aanvraag ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet aan de orde bij de Dienst Regelingen van het ministerie waaronder natuur valt, thans EL&I. Daarbij zal in

beeld moeten worden gebracht hoe de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke gevolgen niet of in mindere mate zullen optreden.

Sancties

In geval van overtredingen van de Flora- en faunawet kan de handhaver het werk stilleggen, activiteiten verbieden of beëindigen en/of proces-verbaal opmaken. Overtredingen van de Flora- en faunawet zijn een economisch delict. Hierop zijn relatief hoge boetes mogelijk, die door de rechter worden opgelegd. In alle gevallen worden geconstateerde overtredingen behandeld door het Openbaar Ministerie (Justitie).

2.2 Rode Lijst

Middels een ministerieel besluit houdende vaststelling Rode Lijsten flora en fauna uit 2004 worden soorten opgesomd die verdwenen, ernstig bedreigd, kwetsbaar of gevoelig zijn en waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed voor de instandhouding.

De status van een soort op de Rode Lijst geeft een indicatie van de kwetsbaarheid van de soort. Afname van de populatieomvang en het verspreidingsgebied zal bij kwetsbare soorten eerder tot significante effecten op de staat van instandhouding leiden dan bij algemene soorten.

Provinciaal beleid kan tevens van belang zijn bij de planvorming. Dit kan inhouden, dat activiteiten met negatief effect op Rode Lijstsoorten volgens het zogenaamde "compensatiebeginsel" alleen kunnen worden uitgevoerd als aangetoond is dat er geen alternatieven zijn, en/of sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang voor de werkzaamheden en/of negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd (verzacht) en de resterende negatieve effecten worden gecompenseerd.

3 Consequenties voor het plangebied

3.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op soorten gerichte regelgeving en altijd van toepassing bij ruimtelijke ingrepen. Beoordeeld moet worden of er significante effecten te verwachten zijn op individuen, populaties of vaste verblijfplaatsen van in de wet genoemde soorten.

3.1.1 Onderzoeksopzet

Een onderzoek naar mogelijke problemen met de Flora- en faunawet wet begint gewoonlijk met een zogenaamde quickscan. In een quickscan Flora- en Faunawet wordt een inschatting gemaakt van mogelijke significante effecten op beschermde plant- en diersoorten. Meestal gebeurt dat aan de hand van bestaande informatie voor de locatie en directe omgeving (bronnenonderzoek) en waarnemingen tijdens een veldbezoek. Hierbij wordt ook gekeken naar habitatsgeschiktheid en bestaande kennis van de regionale verspreiding van planten en dieren. De combinatie van informatie uit gegevensbestanden aangevuld met actuele informatie gegevens verkregen tijdens een veldbezoek biedt de beste basis voor een voorlopige effectbeoordeling. Voorkomen of verwacht voorkomen van beschermde soorten dient gerelateerd te worden aan de betekenis van de locatie voor het duurzaam voortbestaan van de soort of populatie.

3.1.2 Veldbezoek

Ten behoeve van een goed inzicht in de plaatselijke situatie is op 13 december 2011 een veldbezoek afgelegd aan de planlocatie. De planlocatie is onderzocht op beschermde planten en (sporen van) beschermde dieren. Tijdens het bezoek wordt gebruik gemaakt van zicht-, geluids- en geurwaarnemingen van zowel levende als dode exemplaren en sporen (pootafdrukken, keutels, haren, veren, vraat, nesten e.d.) van dieren. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar jaarrond beschermde vogels, vleermuizen en overige strenger beschermde soorten. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden in een voor de meeste soorten niet optimale periode. Het betreft dan ook vooral een inschatting van de mogelijkheid van voorkomen aan de hand van geschikte leefomgeving.

Naar de aanwezigheid van sommige beschermde soorten- en soortengroepen is geen gericht onderzoek verricht. Op basis van bekende verspreidingsgegevens en biotoopvoorkeur mag aangenomen worden dat deze soorten niet aanwezig zullen zijn. Het betreft o.a. Rivierkreeft, Vliegend hert, Heldenbok, Juchtleerkever, Wijngaardslak, Bataafse stroommossel, Nauwe korfslak en Zeggekorfslak.

De aangetroffen situatie is als volgt te omschrijven:

Op het erf staat een flink aantal grote voormalige koeienstallen. Op enkele plaatsen is tijdelijk stro opgeslagen, verder zijn de stallen leeg. De vloeren zijn van beton en er zijn mestputten aanwezig onder de roosters. De daken zijn van asbesthoudend golfplatenmateriaal. Bij één schuur is gebruik gemaakt van niet-asbesthoudend materiaal. Dit dak begint reeds af te takelen. Wanden bestaan onderaan uit baksteen en bovenaan vaak uit metalen golfplaten.

Beschermde planten, amfibieën, reptielen en ongewervelden worden op grond van de afwezigheid van geschikt habitat binnen het plangebied niet verwacht.

Er zijn ook geen nesten van vogels of mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen

aangetroffen. Een Merel en een Gele kwikstaart werden gezien. Voor vleermuizen geschikte structuren zijn niet voorhanden.

3.1.3 Bronnenonderzoek

Omdat de ingreep zich beperkt tot een aantal schuren en er geen sprake is van andere structuren zoals water, groenstructuren e.d. beperkt dit de mogelijk aan negatieve effecten onderhavige soortgroepen aanzienlijk. Zo zijn hier geen ongewervelden, vissen, amfibieën en reptielen aanwezig. Het komt hoofdzakelijk neer op zoogdieren en vogels. Omdat hiervan tijdens het veldbezoek reeds een goed beeld was verkregen is besloten van een uitgebreid bronnenonderzoek af te zien. Op nauwelijks meer dan een halve kilometer afstand is Veldspitsmuis aangetroffen (Snaak, 2011). De stallen en omliggende verharding voldoen niet aan de habitateisen van deze soort en voorkomen kan als uitgesloten worden beschouwd.

Een van de vele stallen.

Open zijde van stal.

Binnen in leegstaande stal.

Schuur waar niet-asbesthoudende golfplaten zijn gebruikt.

4 Effectenbeoordeling (toetsing aan de wet)

4.1 Voorgenomen ingreep

Er bestaan plannen de aanwezige bebouwing te verwijderen en nieuwbouw te doen plaatsvinden. Mogelijk worden hierdoor aanwezige natuurwaarden vernietigd. Hierbij moet naast verdrijven of doden van exemplaren ook gedacht worden aan vernietiging van traditioneel jaarlijks tijdelijk gebruikte nest- of verblijfplaatsen van op het ogenblik van de ingreep niet aanwezige dieren (denk aan jaarrond beschermde nesten van vogels).

4.2 Te verwachten effecten

In dit hoofdstuk worden de effecten van de geplande activiteiten op de resultaten getoetst aan de Flora- en faunawet. Anders gezegd: het effect van de geplande activiteiten op de eventuele potentie/functie van het projectgebied voor beschermde flora en fauna (tabel 2, 3 en vogels) wordt getoetst.

Effecten van ruimtelijke ingrepen kunnen bestaan uit het verstoren en/of doden van individuen en aantasting van kwaliteit en kwantiteit van leefgebied, isolatie van populaties e.d. Bij een beoordeling dient ook de omgeving betrokken te worden. De effecten zijn te verdelen in effecten tijdens de sloop en bouw (kortetermijneffecten) en effecten op de langere termijn.

Realisatie van de voorgenomen plannen brengt in principe vernietiging van bestaande structuren met zich mee en daarmee kans op een grote mate van verstoring en vernietiging van leefgebied van alle eventueel aanwezige beschermde soorten. De diergroepen welke dit betreft is vogels.

Vogels

Vogelnesten zijn niet aangetroffen. Gezien het grote oppervlak aan stal, waarin vogels zouden kunnen broeden, is nestbouw door algemene vogelsoorten niet uit te sluiten. Het gaat om niet-jaarrond beschermde soorten. In dat geval is een overtreding van de Flora- en faunawet wat betreft broedvogels gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen te doen plaatsvinden.

Onder kortetermijneffecten zijn de effecten te scharen die tijdens de sloop op kunnen treden. Werkzaamheden tijdens het broedseizoen hebben desastreuze gevolgen voor de zich in het nest bevindende eieren en nog niet vliegvlugge jongen. Verstoring tijdens het broedseizoen moet ten alle tijde worden voorkomen. Het effect op de langere termijn houdt verlies van broedgelegenheden in. Voor incidentele broeders is voldoende alternatief broedgebied aanwezig.

5 Conclusies en aanbevelingen

Ten behoeve van geplande activiteiten in het onderzoeksgebied is een quickscan uitgevoerd naar onder de Flora- en faunawet (strikt) beschermde flora en fauna.

Op basis van de quickscan kunnen effecten op (strikt) beschermde soorten (conform bedoeld in de tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet) niet worden uitgesloten bij sloop van de stallen.

Geconcludeerd wordt, dat problemen gerelateerd aan deze wet zich mogelijk voor kunnen doen bij het zonder meer ten uitvoer brengen van geplande sloop van de schuur.

Problemen kunnen zich voordoen in de vorm van verstoring en vernietiging van mogelijk aanwezige rust- en verblijfplaatsen van vogels.

Voor deze niet-jaarrond beschermde vogelnesten, zoals die zijn te verwachten, geldt dat verstoring buiten de voortplantingstijd toegestaan is. Als periode waarin sloop van de stallen in aanmerking komt, kan september-begin maart aangehouden worden.

In iedere situatie dient “zorgvuldig gehandeld” te worden zoals bedoeld wordt in de Flora- en faunawet onder artikel 2, eerste en tweede lid. Zorgvuldig handelen tijdens de geplande werkzaamheden in het plangebied betekent hier tenminste het volgende:

- Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tegen beter weten in onverhoopt toch beschermde dieren tegengekomen worden, dienen de werkzaamheden direct gestopt te worden en verdient het aanbeveling een ter zake kundige ofwel een ecologisch adviseur* te betrekken bij de beoordeling of er effecten optreden.

Onder bovengenoemde voorwaarden blijft initiatiefnemer zo goed als zeker binnen de door de Flora- en faunawet gestelde grenzen en is geen ontheffing nodig.

* Onder ter zake kundigen verstaat het ministerie gekwalificeerde personen die aan bepaalde voorwaarden voldoen. Ecologisch Adviesbureau Mulder kan u hierin van hulp zijn.

6 Bronnen

Snaak, G. (2011): Veldspitsmuis *Crocidura leucodon*. In: Douma, M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode (2011): De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010. Uitgeverij Profiel, Bedum.